

Háromdimenziós gazdaság

*Lehet gazdálkodni erényetikai
paradigmában*

Dr. Baritz Sarolta Laura OP

Kutatási cél:

Megvizsgálni, „...lehetséges-e egy értékorientált gazdasági rendet létrehozni, amelynek alapja és célja az ember, aki alap-irányultságában jó és képes a köz javán munkálkodni.

Hipotézisek:

Más **emberi értékrend** más **gazdasági renddel** jár együtt.

Minél inkább erényetikai értékrendű az **ember**, annál valószínűbben kapcsolódik hozzá egy etikus (háromdimenziós) **gazdasági rend**.

Alhipotézisek:

Más **emberi értékrend** más **profitszemlélettel** jár együtt.

Minél inkább erényetikai értékrendű az **ember**, annál valószínűbben kapcsolódik hozzá egy erényetikai **profitszemlélet**

Az erényetikai **szervezet** elősegíti az ember erényetikai értékrendjének megvalósulását.

Kutatási kérdés:

Milyen viszony figyelhető meg az **emberi tényező (értékrend)** és a **gazdasági rend** között?

Elmélet

Elméleti megalapozás a közgazdaság, szervezetelméletek, pszichológia, filozófia, etika és teológia határmezsgyéjén

Erényetika

- Az erények szerepe mint az emberi kiteljesedés katalizátorai
- Boldogság mint emberi kiteljesedés, értelem
- Céltételezettség, Végső Cél léte, dinamizmus
- Perszonalizmus
- A „jó” objektivitása
- Az értékek hierarchiája
- Természettörvény
- Emberi természet
- Közjó

Haszonközpontúság

Elmélet

Társadalometikai dimenzió: az egyén és a struktúra viszonya

*Perrow, Kieser, Forsyth,
Zsolnai–Tencati, Bakacsi..*

Struktúra dominanciája: *Aronson, Allport, Durkheim, Campbell, Luhman, Festinger..*

Egyén dominanciája: *Herbert Simon, James March, Frank, Bandura, Ash, ...*

Bűn struktúrái, erény struktúrái:

*„...a végső determináns az egyén, aki
állandó kölcsönhatásban áll a struktúrával”*

*„Az emberi személy szabad”
„felelőség”*

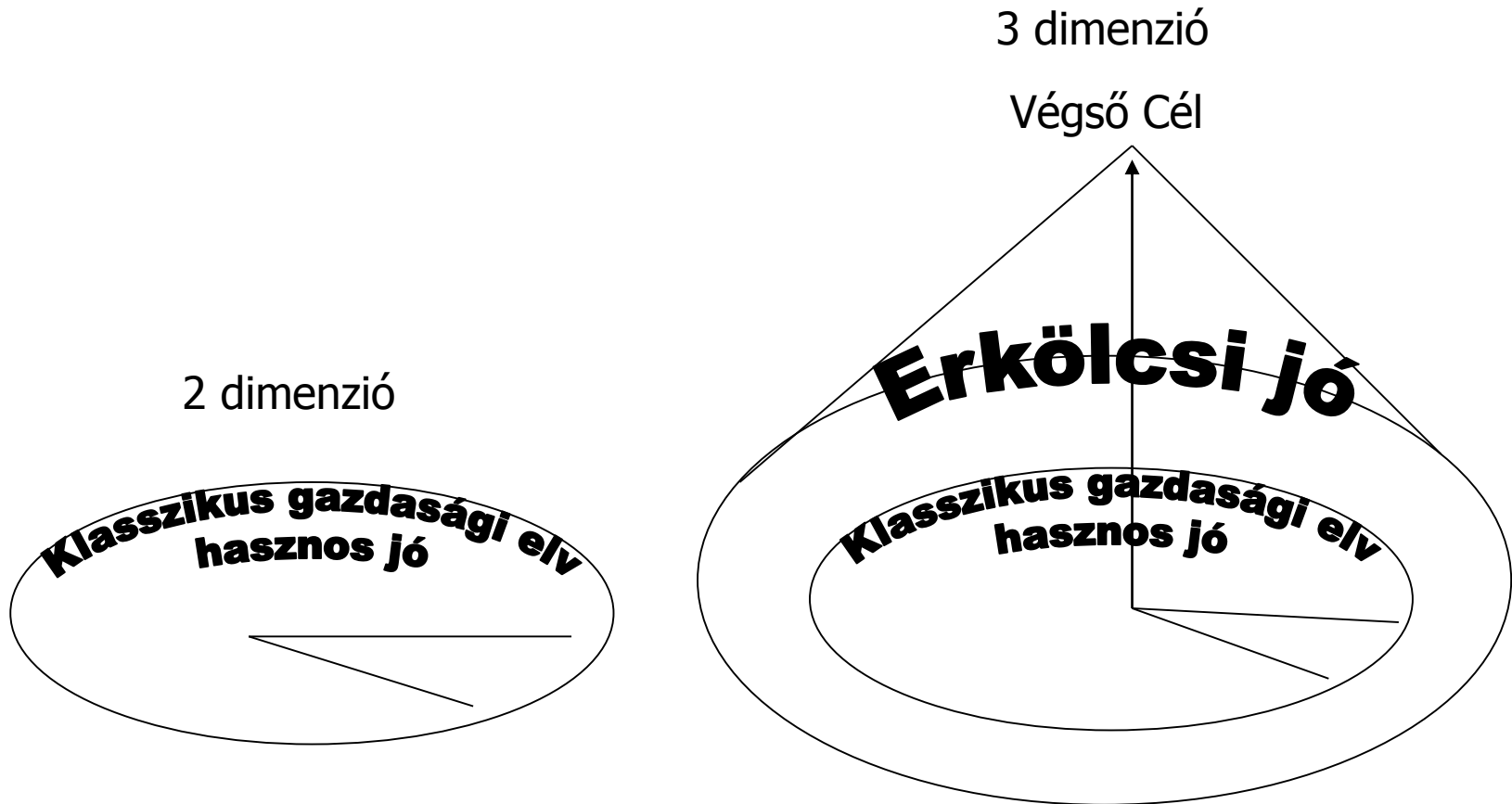
II. János Pál, Reconciliatio et poenitentia, 1984

Elmélet

A harmadik dimenzió

Aquinói Szent Tamás: a „jó”-k analogikus rendje

Erkölcsei, szellemi értékek jelenléte a gazdaságban
Értékhierarchia mentén vertikálisan Végső Célra mutat

A „JÓ”-k (értékek) rendje

Klasszikus görög filozófia

Erkölcsei értékek

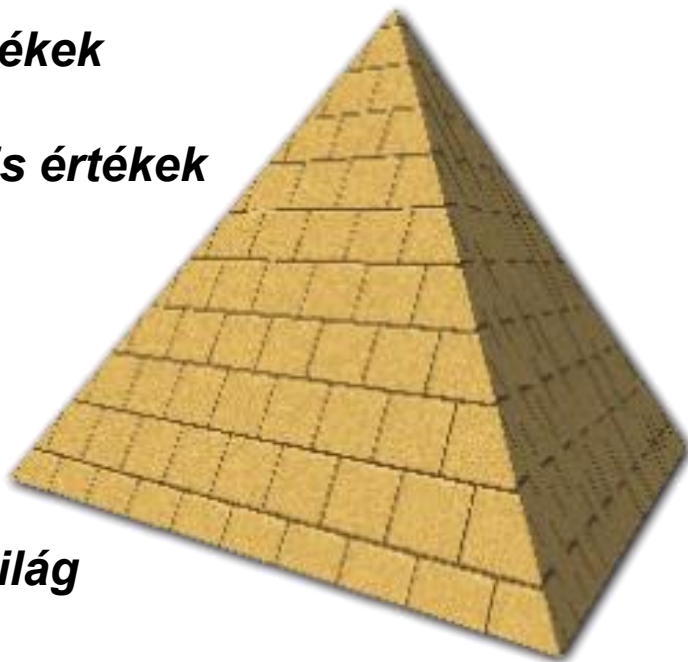
Intellektuális értékek

Érzékelés

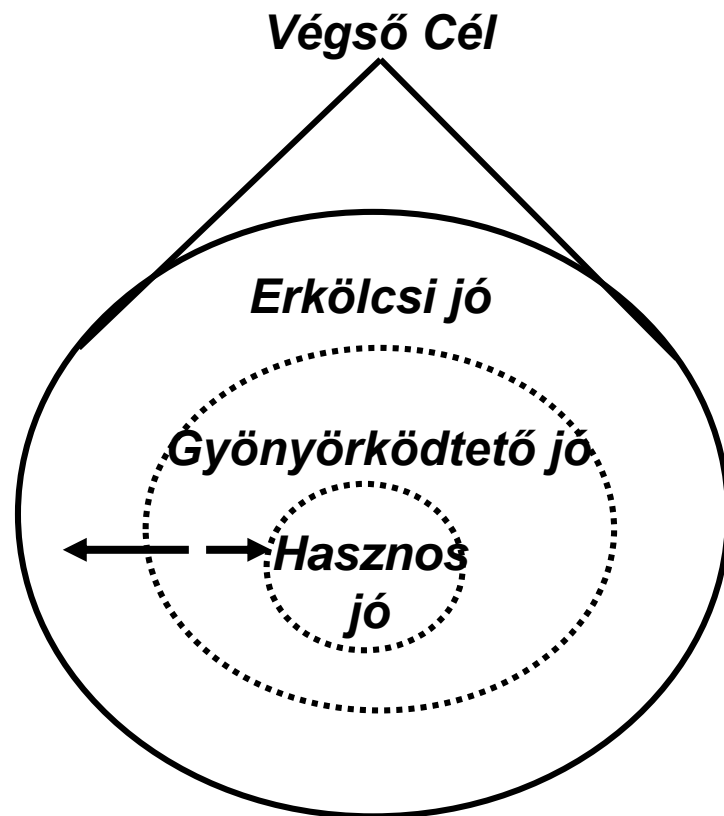
Vegetatív

Holt anyag

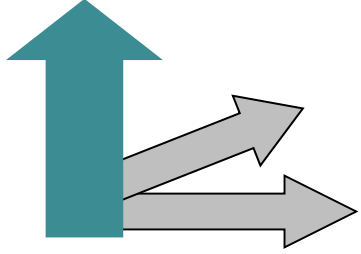
Materiális világ

Aquinói Szt. Tamás

Hasznos "jó" - eszköz
Erkölcsei "jó" - prioritás
Gyönyörködtető "jó" – kísér
S.Th. I. k.5, sz.6.

A háromdimenziós gazdaság

1. és 2. dimenzió

Hasznos „jó” = materiális javak

- tőke javak
- pénzügyi eszközök
- marketing stratégia
- **profit**

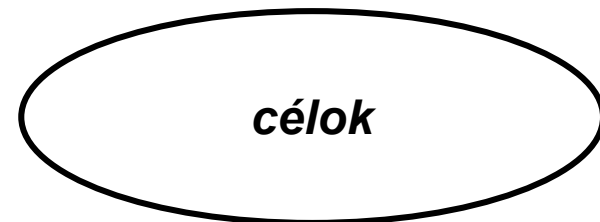
3. dimenzió

Erkölcsei „jó” = értékek

- közjó
- bizalom
- igazságosság
- szolidaritás
- kölcsönösség
- mértékletesség
- élet

2.

1.

A piaci mechanizmusok a hasznos (materiális) javak körében érvényesek.

Végső Cél

Kiterjesztett gazdasági elv

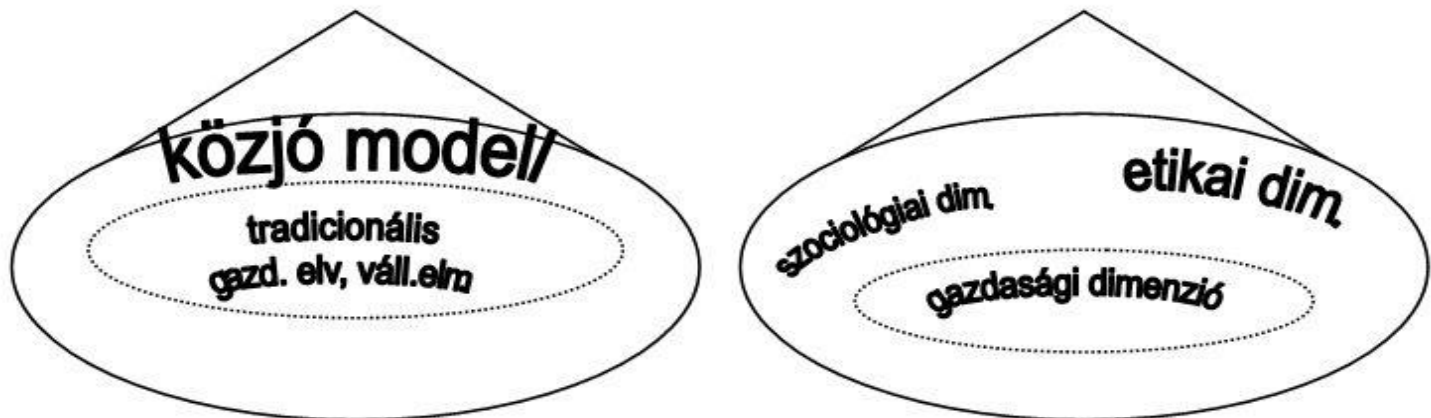

Aquinói Szent Tamás (Franks)

Bruni - Zamagni

Naughton - Woot

Kiterjesztett vállalatelmélet

Alford - Naughton, Argandona

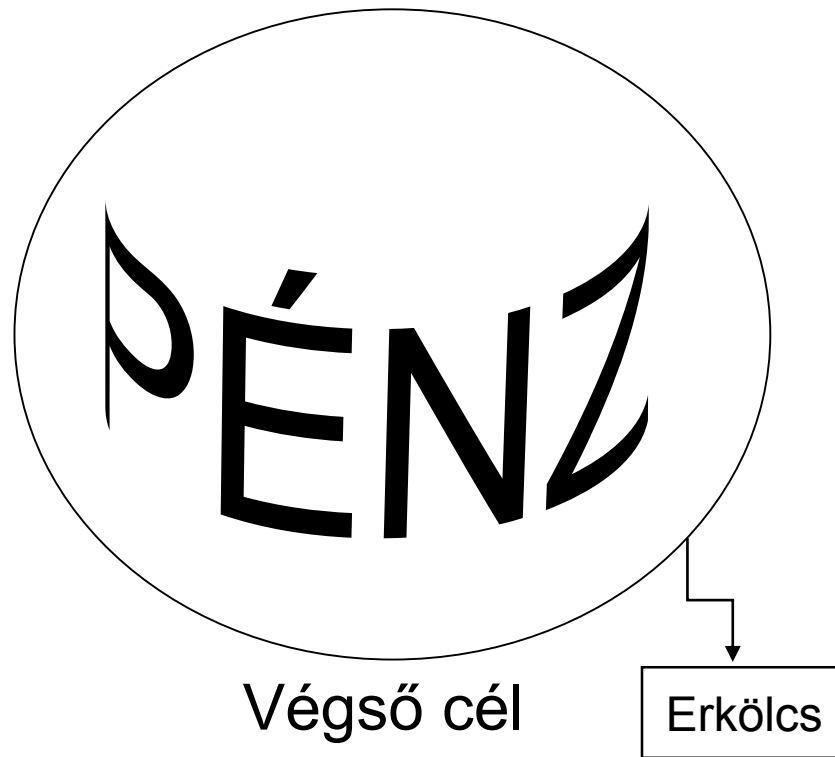
Perez Lopez, Argandona

Erényetikai paradigma

A szolgák szolgája

Haszonközpontú paradigma

Aquinói Tamás:

Pénzhasználat (economica)

>

Pénzszerzés (pecuniativa)

A profit trónfosztása

Cél

Uralkodik

Eszköz

Szolgál

Fodor István: Lejárt a profitmaximalizálás kora (Magyar Idők,
2016.05.23.)

“...profitmaximalizálással szemben a döntéshozó felelőssége, az innováció és a tisztesség kerül előtérbe”

Empirikus kutatás

Szervezeti (mikro szinten)

Kvantitatív, on line kérdőíves kutatás, kommentárokkal (interjúk)

88 kérdés 84%-a szakirodalomból

Válaszok: zárt 7-es skálán

Empirikus kutatás

Elméleti hátterek

EMBE- RI ÉRTÉK- REND

ESS(EUTE)-Füstös, Nováky, Bokor, NFFT, Baritz-Szabó, ...
Self Determination Theory
Big Five Theory <i>valódi én mhelyi szerep</i>
Aspirációk (Motivációk) SOTE
Boldogságok (SWB, MLQ,...)
Etikusság (saját)
Materializmus (Richins-Dawson)
Hit

MODELLEK → VÁLTOZÓK

Erényetikai ember:

- Szabad, autonóm, kompetens, másokkal kapcsolatban álló;
- Szerepeiben integrált és szerepeiben hiteles, elégedett, boldog;
- Inkább intrinzik motivált;
- Életével elégedett, értelmesnek találja, eudaimonikusan boldog;
- Etikai értékekben bővelkedik;
- Nem materialista;
- Életében a hit szerepet játszhat.

GAZDA- SÁGI REND

Valódi CSR
Vállalati etika
Profit

Szervezeti szintű 3D gazdasági rend:

- a valódi CSR gyakorlata elterjedt;
- a szervezet és a vállalatpolgár etikai normái fejlettek;
- a kizárólagos haszonközpontúságot alacsonyra értékelik;
- a profitot, mint gazdálkodási tényezőt eszköz szerepben magasra értékelik.

Jelenlegi mhely
Ideális mhely

Empirikus kutatás

Kutatási kérdések

1. Létezik-e ma az erényetikai ember?
2. Az erényetikai értékrend együtt jár-e az ideálisan elképzelt munkahellyel?
3. Struktúra – ember viszony:
 - 3.1. Tud-e az ember erényetikai (kovász) maradni a haszonközpontú vállalatban?
 - 3.2. Ha a valódi én boldog, elronthatja-e a struktúra? (SDT, szabadság)
4. Kimondhatjuk-e, hogy az ember inkább az erényetikára hajlamos valódi énjében? (Kömlösi et al [2006]) – Természettörvény alátámasztása?

Empirikus kutatás

A kutatás tervezése

ADATBÁZIS: _

listák:

	arány a mintában:
ÉRME	50%
KÖVET	} 44%
SERVITOR	
PIAC ÉS PROFIT	
OPTEN (fekete bárányok)	7%

MINTA:

5.274 KIKÜLDÉSBŐL **302** KÉRDŐÍV VISSZA ~ 6,4%

Preszelekciótól nem mentes, nem reprezentatív

~ Pilot teszt

Empirikus kutatás

Eredmények – Korrelációs mátrix

	SWB	SWB w	W now	W idea	W diff	Big5 w	Big5 me	Big5 diff	INTR w	INTR me	EXTR w	EXTR me	INTR diff	EXTR diff	HED	EUD	V Ethics	MLQ	MAT
SWB	1																		
SWBw	,399**	1																	
Wnow	,225**	,547**	1																
Widea	-,002	,135	,284**	1															
Wdiff	-,235**	-,515**	-,847**	0,113	1														
Big5w	,151	,489**	,324**	,165*	-,283**	1													
Big5me	,279**	,391**	,286**	,145	-,281**	,778**	1												
Big5diff	-,102	-,257**	-,208*	-,136	,215**	-,173*	-,294**	1											
INTRw	-,071	,209*	,244**	,512**	-,050	,334**	,270**	-,120	1										
INTRme	-,018	,104	,109	,330**	,041	,273**	,296**	-,041	,648**	1									
EXTRw	-,290**	-,064	-,001	-,083	-,070	,212**	,122	,111	,302**	,165*	1								
EXTRme	-,291**	-,075	-,020	-,240**	-,098	,093	,031	,040	,206*	,130	,833**	1							
INTRdiff	,021	-,218**	-,207*	-,338**	,084	-,234**	-,181*	,226**	-,684**	-,382**	-,168*	-,149	1						
EXTRdiff	-,012	-,223**	-,114	-,121	,131	-,122	-,082	,297**	-,181*	-,106	-,106	-,198*	,359**	1					
HED	-,078	-,311**	-,301**	-,230**	,206*	-,005	-,008	,140	-,046	-,026	,216**	,169*	,062	,065	1				
EUD	,030	,038	,037	,127	-,035	,257**	,228**	,026	,313**	,253**	,139	,109	-,152	,057	,376**	1			
VEthics	,093	,211*	,160	,507**	,064	,291**	,241**	-,247**	,395**	,452**	-,234**	-,350**	-,244**	-,111	-,209*	,181*	1		
MLQ	,204*	,326**	,120	,283**	-,007	,270**	,260**	-,104	,283**	,285**	-,044	-,093	-,143	-,072	-,118	,201*	,385**	1	
MAT	-,182*	-,178*	-,189*	-,398**	,008	-,097	-,151	,127	-,148	-,272**	,493**	,579**	,137	-,056	,254**	-,062	-,475**	-,300**	1

JELMAGYARÁZAT

SWB	szubjektív jóllét (0-10)
SWBw	mhelyi elégedettség (Σ54-60 kérdések)
Wnow	78a-88a pontösszege
Widea	78b-88b pontösszege
Wdiff	78-88 b-a Σabszolút eltérések
Big5w	mhelyi én big5 pontösszege
Big5me	valódi én big5 pontösszege
Big5diff	mhelyi/valódi big5 Σabszolút eltérések

JELMAGYARÁZAT

INTRw	mhelyi én intrinsic pontösszege
INTRme	valódi én intrinsic pontösszege
EXTRw	mhelyi én extrinsic pontösszege
EXTRme	valódi én extrinsic pontösszege
INTRdiff	mhelyi/valódi intrinsic Σabszolút eltérések
EXTRdiff	mhelyi/valódi extrinsic Σabszolút eltérések
HED	Σhedonikus boldogságesemények/hó
EUD	Σeudamonikus boldogságesemények/hó
VEthics	erényetikai ember (Σ12 saját kérdés)
MLQ	meaning of life kérdések pontösszege
MAT	Kasser materializmus kérdések pontösszege

megjegyzések

- ez egy korrelációs mátrix, az érdemi, folytonos változók közötti kapcsolat irányát és erősségét mutatja páronként
- * reverse kérdések mindenütt megfordítva
- * keretezett részek eleve összefügghetnek
- * sárgával kiemelt 99% szignifikáns kapcsolat
- * N = 148

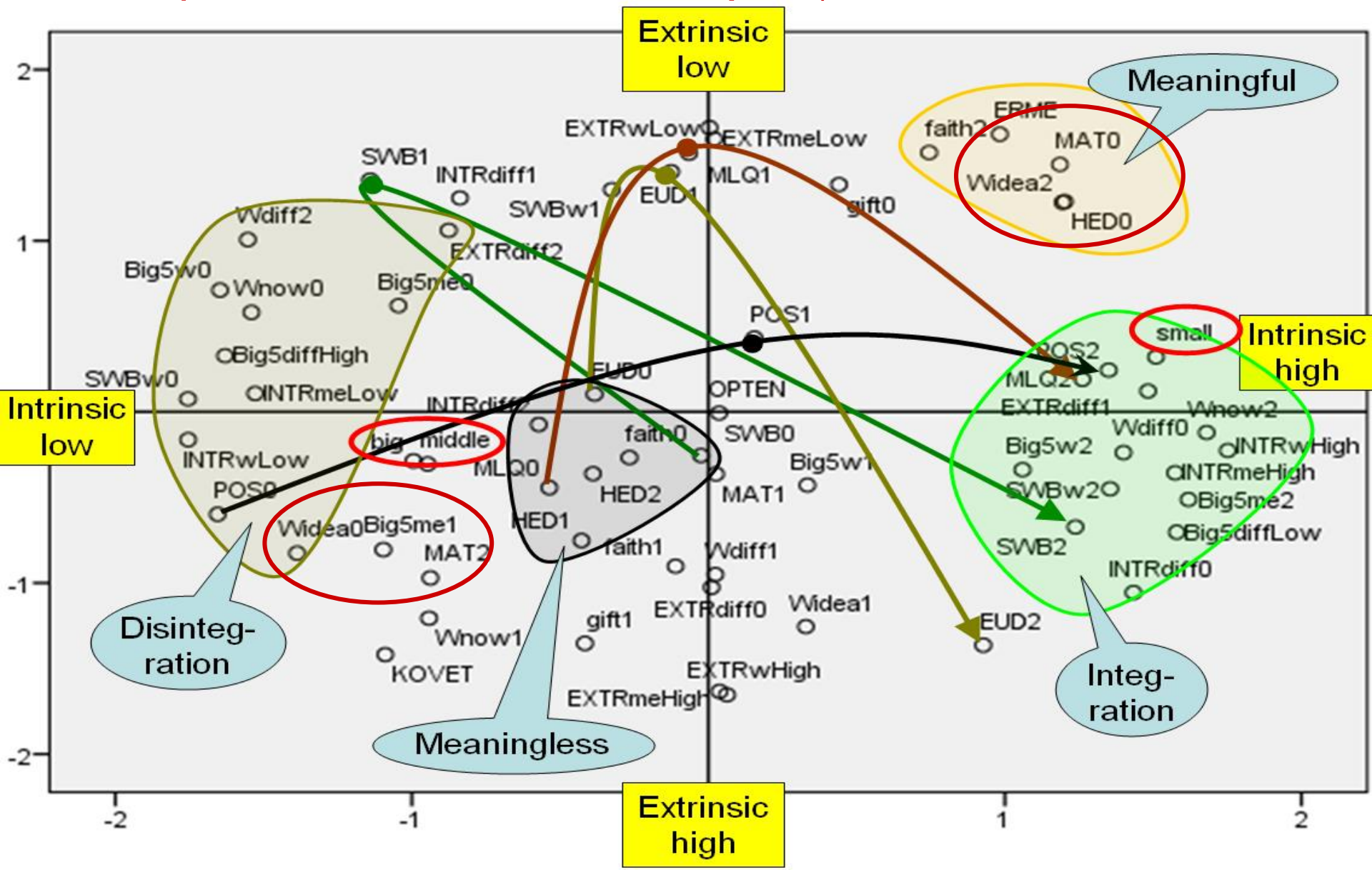
Empirikus Kutatás Eredmények

Klaszter táblázat

változó	magyarázat	N	arány	1	2	3	4	5	TOP
		302	100%	72	57	34	63	76	15
			minta	fogaskerék	e.csonfor.	kovász	csillogás	integrált	integrált+
Wnow0	mostani mhely megítélése rossz	81	33%	46%	40%	54%	36%	3%*	0%
Wnow2	mostani mhely megítélése jó	82	33%	8%*	22%	17%	21%	85%	100%
Widea0	ideális mhely: alacsony elvárás	82	31%	60%	27%	7%*	33%	13%*	20%
Widea2	ideális mhely: magas elvárás	86	33%	9%*	35%	48%	31%	49%	33%
Wdiff0	mostani mhely ideális	59	25%	16%	2%*	4%*	16%	67%	100%
Wdiff2	mostani mhely nem ideális	117	49%	56%	70%	75%	57%	10%*	0%
gift1	kitöltésért ajándékot kért	83	27%	26%	39%	18%	35%	18%	20%
ERME		150	50%	15%*	91%	18%*	38%	75%	73%
KOVET		132	44%	78%	7%*	82%	49%	17%*	20%
OPTEN		20	7%	7%	2%*	0%*	13%	8%	7%
MAT0	kevésbé materialista	170	60%	34%*	83%	94%	32%*	78%	67%
MAT2	kifejezetten materialista	62	22%	39%	6%*	0%*	42%	10%*	13%
SWB0	0-6 szubjektív jóllét	52	18%	25%	22%	6%*	18%	13%	14%
SWB2	9-10 szubjektív jóllét	93	32%	25%	29%	39%	21%	46%	57%
SWBw0	alacsony mhelyi elégedettség	104	37%	55%	49%	42%	42%	6%*	7%
SWBw2	magas mhelyi elégedettség	87	31%	12%*	21%	26%	32%	60%	80%
Big5me0	valódi én személyiség gyenge	55	23%	33%	27%	32%	25%	2%*	7%
Big5me2	valódi én személyiség erős	90	37%	18%*	30%	14%*	27%	79%	93%
Big5w0	mhelyi én személyiség gyenge	123	54%	71%	71%	65%	54%	18%*	7%
Big5w2	mhelyi én személyiség erős	60	26%	11%*	14%	23%	19%	58%	80%
Big5diffLow	kevés mhelyi/valódi személyiség eltérés	98	49%	51%	47%	13%*	27%*	86%	100%
EXTRwLow	extrinsic mhelyi én gyenge	181	66%	66%	98%	100%	22%*	66%	67%
EXTRmeLow	extrinsic valódi én gyenge	107	38%	25%	83%	86%	0%*	30%	33%
INTRwLow	intrinsic mhelyi én gyenge	123	44%	97%	77%	18%*	5%*	11%*	7%
INTRmeLow	intrinsic valódi én gyenge	96	33%	79%	41%	13%*	8%*	14%*	7%
INTRdiff0	intr. én-ek harmonizálnak	116	43%	25%*	24%*	32%	69%	54%	100%
INTRdiff2	intr. én-ek szétesettek	54	20%	37%	33%	11%	8%*	7%*	0%
EXTRdiff0	extr. én-ek harmonizálnak	70	27%	36%	20%	7%*	25%	33%	27%
EXTRdiff2	extr. én-ek szétesettek	90	34%	27%	48%	55%	26%	30%	27%
HED0	kevés hedonikus öröm	163	56%	50%	60%	52%	48%	66%	67%
HED2	sok hedonikus öröm	51	17%	20%	11%	21%	28%	9%	7%
EUD0	kevés eudamonikus öröm	44	16%	30%	29%	3%*	5%*	4%*	7%
EUD2	sok eudamonikus öröm	142	50%	29%*	38%	65%	64%	63%	53%
MLQ0	az életem kevésbé értelmes	61	21%	49%	13%	6%*	21%	7%*	20%
MLQ2	az életem értelemmel teli	103	35%	6%*	49%	33%	35%	54%	40%
POS0	vállalati pozíció: alsó, max. közép	122	44%	72%	51%	42%	44%	12%*	7%
POS1	vállalati pozíció: közép felett	71	26%	17%	25%	52%	29%	21%	14%
POS2	vállalati pozíció: top	83	30%	11%*	24%	6%*	27%	68%	79%
faith0	nem vallásos	43	15%	31%	7%	6%	11%	14%	7%
faith1	magá módján vallásos	53	19%	26%	5%*	9%	36%	11%	13%
faith2	vallásos	189	66%	43%*	88%	84%	52%	75%	80%
small	mhely kisvállalatnál (max. 50 fő)	136	47%	24%*	48%	19%*	42%	84%	87%
middle	mhely közép vállalatnál (50-250 fő)	74	25%	31%	35%	19%	35%	7%*	7%
big	mhely nagyvállalatnál (250- fő)	81	28%	44%	17%	63%	23%	10%*	7%
klaszterezési eljárásba nem bevont változók									
VEthics0	erényetikai skála legalja	21	7%	21%	0%*	3%	3%	1%*	0%
VEthics1	erényetikai skála alsó közép	108	36%	57%	21%	13%*	47%	25%	27%
VEthics2	erényetikai skála felső közép	116	38%	17%*	48%	50%	40%	46%	47%
VEthics3	erényetikai skála teteje	58	19%	4%*	31%	33%	10%	28%	27%
SI0	jövedelem átlag alatt	60	20%	23%	24%	19%	15%	19%	13%
SI1	jövedelem átlagos	89	29%	28%	33%	16%	35%	29%	27%
SI2	jövedelem átlag felett	117	39%	42%	26%	53%	39%	39%	47%
SI3	jövedelem messze átlag felett	37	12%	7%	17%	13%	11%	14%	13%
PROFNowhigh	mostani mhelyen a profit eszköz	171	56%	41%	46%	33%	56%	90%	100%
PROFideaigh	ideális mhelyen a profit eszköz	266	88%	75%	90%	86%	90%	99%	100%
comment	szöveges megjegyzés a kérdőívhez	129	43%	35%	49%	44%	37%	50%	60%
male	férfi	185	61%	67%	61%	70%	43%*	68%	67%
AGE (years)	életkor		49,02	45,18*	52,14	49,09	46,73	52,37	53,50
N		302	100%	72	57	34	63	76	15

Empirikus kutatás

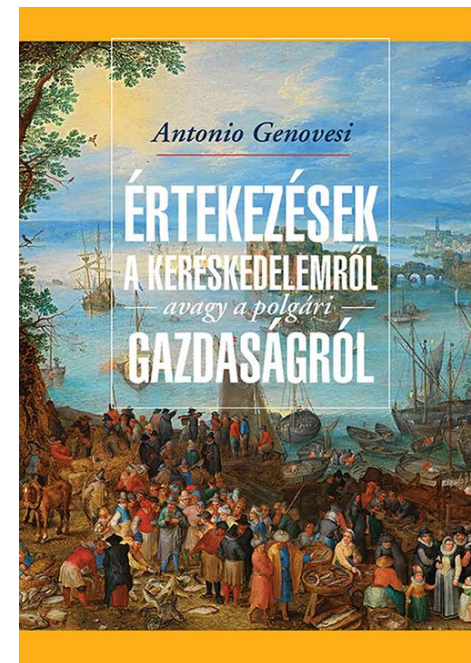
Eredmények – Sokdimenziós skálázás (MDS)

Empirikus kutatás

A kutatási kérdések megválaszolása és a hipotézisek igazolása a Pilot mintán

		Válaszok
Kutatási kérdések	Létezik-e ma az erényetikai ember?	Igen.
	Mi a viszony az értékrend és a gazdasági rend között? (Struktúra – ember)	Az ember az első.
Hipotézisek	Más emberi értékrend más gazdasági renddel jár együtt.	Potenciálisan. Integrált klaszterben: igen.
	Minél erényetikaibb az ember, annál valószínűbben kapcsolódik hozzá egy háromdimenziós gazdaság rend.	Igen, az ideális munkahely szintjén. Valóan is: Integrált
Alhipotézisek	Más emberi értékrend más profitszemlélettel jár együtt.	Potenciálisan. Integrált klaszterben: igen.
	Minél erényetikaibb az ember, annál valószínűbben kapcsolódik hozzá egy erényetikai profitszemlélet.	Igen, ideális szinten. Valóan is: Integrált klaszter
	Az erényetikai szervezet elősegíti az ember erényetikai értékrendjének megvalósulását.	Potenciálisan. Igen: Integrált klaszterben.

Keresztény Társadalmi Elvek a Gazdaságban (KETEG) - www.keteg.hu

